

Sygn. akt I ACa 346/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Mieczysław Brzdąk (spr.)
Sędziowie :	SA Joanna Kurpierz SO del. Aneta Pieczyrak-Pisulińska
Protokolant :	Anna Wieczorek

po rozpoznaniu w dniu 26 listopada 2014 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa R. P.

przeciwko M. S. i A. S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej

z dnia 13 listopada 2013 r., sygn. akt I C 396/12

1) zmienia zaskarżony wyrok o tyle, że odsetki: za okres od 6 grudnia 2012 roku do 9 stycznia 2013 roku zasądza w wysokości 23% rocznie, za okres od 10 stycznia 2013 roku do 6 lutego 2013 roku zasądza w wysokości 22% rocznie, od 7 lutego 2013 roku do 6 marca 2013 roku zasądza po 21% rocznie, od 7 marca 2013 roku do 8 maja 2013 roku zasądza po 19% rocznie, od 9 maja 2013 roku do 5 czerwca 2013 roku zasądza po 18% rocznie, od 6 czerwca 2013 roku do 3 lipca 2013 roku zasądza po 17% rocznie, od 4 lipca 2013 roku do 8 października 2014 roku zasądza po 16% rocznie, od 9 października 2014 roku po 12% rocznie oraz dalszymi odsetkami w wysokości czterokrotnej stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego;

2) oddala apelację w pozostałym zakresie;

3) zasądza od pozwanych na rzecz powoda 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 346/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Bielsku – Białej zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 96.000 Euro wraz z odsetkami umownymi w wysokości 1 % miesięcznie za okres od 5 maja 2012 r. do 30 września 2012 r. oraz w wysokości 2% miesięcznie za okres od 1 października 2012 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 30.469 zł - tytułem zwrotu kosztów procesu.

Swoje rozstrzygnięcie następująco uzasadnił.

W dniu 4 maja 2012r. R. P. jako pożyczkodawca oraz A. S. i M. S. jako pożyczkobiorcy zawarli pisemną umowę pożyczki opiewającą na kwotę 96 000 euro z terminem zwrotu do dnia 30 września 2012r. Strony ustaliły wysokość odsetek na 1 % w skali miesiąca, zaś w przypadku opóźnienia w zwrocie pożyczki na 2 % miesięcznie za okres od dnia 1 października 2012r. Pożyczkę zabezpieczono ustanowieniem hipoteki na nieruchomości położonej w B. przy ul. (...) obj. kw nr (...).

Pozwani pożyczki w umówionym terminie nie spłacili. Powód skierował do pozwanych przesądowe wezwania do zapłaty z 4 października 2012r., wyznaczając termin spłaty należności wraz z odsetkami do dnia 13 października 2012r.

Pozwani pożyczonych pieniędzy do tej pory powodowi nie zwrócili.

Oceniając zasadność żądania wskazał Sąd Okręgowy, że strony łączyła ważna umowa pożyczki kwoty 96 000 euro zawarta w dniu 4 maja 2012r z terminem zwrotu do dnia 30 września 2012r.; strony ustaliły wysokość odsetek na 1 % w skali miesiąca, zaś w przypadku opóźnienia w zwrocie pożyczki na 2 % miesięcznie za okres od dnia 1 października 2012r.

Pozwani nie zwrócili powodowi pożyczonej odeń kwoty 96 000 euro; skierowane do nich wezwania do zapłaty pozostały bezskuteczne. Tak oboje pozwani w sprzeciwie, jak i pozwana w swym zeznaniu przyznali, że pożyczki nie zwrócili, zwracając się do powoda o jej prolongatę.

Według Sądu I instancji powód mógł skutecznie wystąpić z pozwem o zapłatę, mimo pisma pozwanych nie narażając się na zarzut przedwczesności powództwa, albowiem termin zwrotu pieniędzy już minął, zaś przesunięcie terminu spłaty nie jest jego obowiązkiem, lecz byłoby dobrą wolą.

„Nie może odnieść żadnego skutku prawnego argumentacja podniesiona w zeznaniu pozwanej, że spłata przedmiotowej pożyczki jest uzależniona od wyegzekwowania przysługujących jej wierzytelności od innej osoby, jak również i to, że pozwanemu nie doręczono wezwania do zapłaty”.

Sąd Okręgowy „nie przyjął za wiarygodne twierdzeń strony pozwanej” jakoby w kwocie pożyczki zawierały się skapitalizowane odsetki. Powód temu zaprzeczył, wskazując zasadnie na niekonsekwencję w twierdzeniach zawartych w sprzeciwie i w zeznaniu pozwanej. Zdaniem Sądu umówione odsetki mieściły się w granicach określonych w art. 359§2¹ kc.

Jako podstawę orzeczenia o kosztach powołał Sąd I instancji art. 98§1 kpc oraz § 6 pkt 7 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dn. 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. nr 163, poz.1348 ze zm.).

Wyrok ten zaskarżyli pozwani, którzy zarzucili w apelacji:

- naruszenie art. 5 k.c., poprzez nieprzyjęcie, iż powód dokonał nadużycia swojego prawa podmiotowego, związanego z faktem, iż pozwani nie dali swoim zachowaniem podstaw do wytoczenia powództwa;

- naruszenie art. 481 § 1 k.c., poprzez jego błędne zastosowanie, polegające na nieprawidłowym ustaleniu, iż powód może domagać się odsetek umownych w wysokości 1 % w skali miesięcznej za okres od 5 maja 2012 roku do dnia

30 września 2012 roku z uwagi na opóźnienie pozwanych wobec powoda ze spełnieniem świadczenia, podczas gdy w rzeczywistości odsetki te zostały spłacone przez pozwanych już w dniu otrzymania pożyczki, tj. 4 maja 2012 roku.

Naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

- a) art. 232 k.p.c., poprzez pominięcie okoliczności, że powód nie wezwał skutecznie pozwanych do zapłaty należności;
- b) art. 233 k.p.c., poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i wybiórcze rozpatrzenie materiału dowodowego, poprzez uznanie za wiarygodne w całości zeznań strony powodowej, przy jednoczesnym nieuwzględnieniu zeznań pozwanych, a także poprzez nieuzasadnione uznanie, iż udzielona pozwany pożyczka pieniężna wynosiła 96.000,00 €, nie zaś 91.200,00 €, co w konsekwencji doprowadziło do błędnych ustaleń faktycznych, a tym samym miało istotny wpływ na wynik sprawy;
- c) naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez lapidarne i niekompletne wyjaśnienie podstawy prawnej i jej wykładni dotyczącej uznania powództwa, co uniemożliwia całkowite odczytanie motywów rozstrzygnięcia;
- d) naruszenie art. 98 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie, polegające na zasądzeniu od pozwanych na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu w wysokości 30.469,00 zł, podczas gdy pozwani nie dali podstaw do wytoczenia powództwa, co uzasadnia nie obciążanie ich kosztami w myśl art. 101 i 102 k.p.c.,

Zarzucili też sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych Sądu z zebrany w sprawie materiałem dowodowym, poprzez przyjęcie, iż powód nie pomniejszył wypłaconej pozwany pożyczki o kwotę 4.800 € skapitalizowanych odsetek za cały okres, na który pożyczka została udzielona, co spowodowało niewłaściwe określenie zobowiązania pozwanych względem powoda, a także niesłuszne przyjęcie, iż wytoczone powództwo nie było przedwczesne.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty pozwani wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanych kosztów procesu według norm przepisanych ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

W pierwszej kolejności rozważyć należy zasadność zarzutów naruszenia przepisów postępowania albowiem ich prawidłowe stosowanie determinuje należyte ustalenie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, która z kolei warunkuje prawidłowe zastosowanie prawa materialnego.

Wbrew zarzutom apelacji Sąd Okręgowy nie naruszył art. 233 kpc. W szczególności odnośnie wymienionego zarzutu podkreślenia wymaga, że z dokumentu (umowy pożyczki) wynika, że pozwani pożyczycy od powoda 96.000 EURO a nie – jak wywodzą w apelacji – 91.200 EURO.

Pozwani nie zaofiarowali jakichkolwiek dowodów dla wykazania tego, że pożyczycy od powoda 91.200, bowiem – jak wynika z ich zarzutów – powód przy zawarciu umowy pożyczki z góry odliczył od kwoty 96.000 EURO odsetki.

Ponadto należy zwrócić uwagę, że takie twierdzenia pozwanych są nieprzekonujące już chociażby z tej przyczyny, że w piśmie procesowym z 24 października 2013 roku pozwana twierdziła, że powód udzielił pożyczki w wysokości 80.000 EURO wraz z odsetkami 3% miesięcznie „co zostało ukryte w kwocie 96.000 EURO. Pozwani, przyznając że zawarli z powodem umowę pożyczki twierdzili też, że otrzymali od powoda 91.200 EURO a nie 96.000 EURO bowiem powód pomniejszył kwotę pożyczki o odsetki za cały okres, na jaki pożyczka został udzielona.

Takie różnorodne wersje co do tego jaka była w istocie kwota pożyczki sprawiają, że twierdzenia pozwanych są niewiarygodne.

Sąd Okręgowy nie naruszył też art. 232 kpc, w szczególności w sposób w jaki zarzucają pozwani w apelacji. Podkreślenia wymaga, że powód nie miał obowiązku wzywania pozwanych do zwrotu pożyczki, skoro termin spełnienia tego świadczenia został określony w umowie.

Nie można też uznać za uzasadniony zarzutu naruszenia art. 328 § 2 kpc bowiem Sąd I instancji prawidłowo ustalił podstawę faktyczną jak i prawną rozstrzygnięcia i swoje stanowisko odpowiednio uzasadnił.

Zauważyć przy tym należy, że zarzut naruszenia art. 328 § 2 kpc może stanowić podstawę zarzutu apelacyjnego wówczas gdyby skutek naruszenia wymogów określonych przez ten przepis zaskarżone orzeczenie nie poddawało się kontroli apelacyjnej, a tak nie jest w niniejszej sprawie.

Sąd Okręgowy nie naruszył też art. 5 kc. W szczególności nie można przyjąć by żądając zwrotu pożyczonej pozwanym kwoty powód nadużywał prawa lub działał sprzecznie z zasadami współżycia społecznego. Niewątpliwym jest, że termin zwrotu pożyczki został ustalony na 30 września 2012 roku. W chwili wytoczenia powództwa wierzytelność była wymagalna, a powód nie miał obowiązku wzywania pozwanych do zwrotu pożyczki. Pozwani nie spełniając świadczenia w terminie dali podstawy do wytoczenia powództwa.

Nie naruszył też Sąd Okręgowy art. 481 kc w sytuacji gdy pozwani nie wykazali, że z góry zapłacili odsetki za okres od 5 maja 2012 r. do 30 września 2012 roku.

Sąd Okręgowy naruszył jednak prawo materialne a to art. 359 kc, którą to okoliczność Sąd Apelacyjny powinien uwzględnić rozpoznając apelację pozwanych, niezależnie od jej zarzutów w tym zakresie.

Stosownie do unormowania zawartego w tym przepisie odsetki od sumy pieniężnej należą się tylko wtedy, gdy to wynika z czynności prawnej albo z ustawy, z orzeczenia sądu lub z decyzji innego właściwego organu (§1).

Nie jest kwestionowanym, że wysokość odsetek od pożyczonej pozwanym sumy strony ustaliły w umowie, zgodnie z którą w odsetki wynosiły 1 % w skali miesiąca a wypadku opóźnienia w zwrocie pożyczki, co miało nastąpić w dniu 30 września 2012 roku, pożyczkodawca będzie naliczał odsetki w wysokości 2% w skali miesiąca.

Zgodnie z art. 359 § 2¹ maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (odsetki maksymalne) a jeżeli wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej przekracza wysokość odsetek maksymalnych, należą się odsetki maksymalne (art. 359§2² kc).

Zgodnie z obwieszczeniami Prezesa Naczelnego Banku (...) stopa ta wynosiła odpowiednio od:

- 6 grudnia 2012r – 5,75% (Dz. Urz. NBP poz. 15);
- 10 stycznia 2013r – 5,5 % (Dz. Urz. NBP poz. 1);
- 7 lutego 2013r – 5,25 % (Dz. Urz. NBP poz. 2);
- 7 marca 2013r – 4,75 % (Dz. Urz. NBP poz. 3);
- 9 maja 2013r – 4,5 % (Dz. Urz. NBP poz. 6);
- 6 czerwca 2013r – 4,25 % (Dz. Urz. NBP poz. 12);
- 4 lipca 2013r – 4 % (Dz. Urz. NBP poz. 15);
- 9 października 2014r – 3 % (Dz. Urz. NBP poz. 11).

W sytuacji gdy w umowie odsetki, poczynając od 1 października 2012 roku, ustalono na 2% miesięcznie, czyli 24 % rocznie to niewątpliwie przekraczały one wysokość czterokrotnej stopy lombardowej za okres od 6 grudnia 2012 roku, bowiem czterokrotna wysokość stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego za ten okres wynosiła 23%, za okres od 10 stycznia 2013r do 6 lutego 2013r wynosiła 22%, za okres od 7 lutego 2013r do 6 marca 2013r wynosiła 21%, za okres od 7 marca 2013r do 8 maja 2013r wynosiła 19%, za okres od 9 maja 2013r do 5 czerwca 2013r wynosiła 18%, za okres od 6 czerwca 2013r do 3 lipca 2013r wynosiła 17%, za okres od 4 lipca 2013r do 8 października 2014r wynosiła 16%, a od 9 października 2014r wynosi 12% rocznie.

Z powołanych przyczyn zaskarżony wyrok należało zmienić tylko w tym zakresie i zasądzić odsetki umowne w wysokości czterokrotnej stopy lombardowej za wymienione okresy.

W pozostałym zakresie apelację pozwanych jako nieuzasadnioną oddalono na podstawie art. 385 kpc, a powód, który w postępowaniu apelacyjnym uległ tylko w nieznacznym zakresie może skutecznie domagać się od pozwanych zwrotu kosztów tego postępowania (art. 100 zd. 2 kpc).